

ОСОБЛИВІСТЬ ПДВ В УКРАЇНІ – РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

МАРТИНОВА Анна Сергіївна,
*студентка Національного юридичного
університету ім. Я. Мудрого*

На сьогодні податок на додану вартість (ПДВ) застосовується більш ніж у 135 країнах світу. Також наявність такого податку є однією з обов'язкових умов вступу країни до Європейського Союзу. В той же час ПДВ виступає найбільш спірним та неоднозначним податком у податковій системі України – він характеризується наявністю великої кількості недоліків, зумовлених вітчизняною системою оподаткування.

З огляду на позитивний досвід багатьох розвинутих країн світу можна наголосувати на тому, що ПДВ є найбільш досконалим сучасним непрямим податком, оскільки він гарантує стабільність податкових надходжень до бюджету, має широку базу оподаткування і в той же час частка його надходжень у доходах державних бюджетів є доволі вагомою, наприклад, у країнах ЄС вона досягає близько 45 %. Тобто, податок на додану вартість виступає одним з основних бюджетоутворюючих платежів. Саме у зв'язку з необхідністю поповнення державного бюджету, на початку 90-х років ХХ ст. ПДВ був включений у податкову систему України.

Податок на додану вартість – це непрямий податок, який входить до ціни товарів (робіт, послуг) і сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент). Тобто характерним є те, що податок оплачується кінцевим споживачем. ПДВ охоплює найбільшу кількість суб'єктів господарювання, займає значну частку у податкових надходженнях (50 % і більше), та понад 30 % загальних доходів державного бюджету. Також серед переваг податку на додану вартість доречно зауважити – ПДВ спроможний відігравати вплив на стимулювання експорту, оскільки є внутрішнім податком і обороти з експорту оподатковуються за «0» ставкою.

У той же час, окремі науковці висловлюють думки з приводу скасування ПДВ в Україні взагалі. Такі позиції обґрунтовуються тим, що ПДВ стримує розвиток споживчого ринку, стимулює корупцію в державних органах, і поряд з цим існують численні можливості ухилення від сплати податку в умовах недосконалості обліку. На мою думку такий підхід є занадто агресивним та економічно не доцільним. Не зважаючи на проблеми в адмініструванні податку, складному механізмі нарахування та регресивному впливі на малозабезпечені верстви населення на даний час податок на додану вартість є найбільш виправданим.

У реаліях сьогодення, я вважаю, що можна вести мову про зміну та трансформацію правового регулювання ПДВ. На сьогоднішній день загальна ставка податку становить 20 %, а також 7 % та 0 % – при здійсненні окремих видів операцій передбачених Податковим кодексом. Податок на додану вартість можна визнати фіскально-ефективним, оскільки його частка у доходах бюджету є доволі вагомою – він спроможний його наповнювати.

На мою думку, доречно казати про часткове зниження ставки ПДВ. Зниження ставки певною мірою надасть змогу зменшити рівень податкового навантаження на платників ПДВ, однак в той же час це призведе до послаблення фіскальної функції податку.

Важливо зазначити, що законодавець намагався впровадити в українську систему оподаткування знижену ставку ПДВ. Так, наприклад, Податковий кодекс в редакції від

01.01.2011 р. в Розділі XX підрозділі 2 п.10 зазначає, що до податкових зобов'язань з ПДВ, що виникли з 01 січня 2011 року до 31 грудня 2013 року включно, ставка податку становить 20 відсотків, а з 01 січня 2014 року – 17 відсотків. У той же час Податковий кодекс в редакції від 01.01.2014 р. у цій же нормі відстрочує цю дату на 01 січня 2015. Таким чином можна спостерігати, що держава, закріплюючи такі положення у Податковому кодексі, намагалась зменшити податковий тиск. Однак вже у тому ж році першого квітня з Податкового кодексу таке положення було виключено законом з промовистою назвою – Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні. Здається, цей закон говорить сам за себе – наразі така ставка ПДВ у розмірі 20% є вкрай необхідною для формування державного бюджету.

На мою думку, в майбутньому доречно вести мову про зменшення ставки ПДВ стосовно вітчизняної продукції (товарів, робіт, послуг). По-перше, це надасть змогу розвиватись та виходити на новий рівень українському товаровиробнику, по-друге, стимулюватиме розвиток внутрішнього ринку. В той же час, це полегшить доступ малозабезпечених верств населення до товарів та послуг першого вжитку. Думки багатьох зводяться до того, що цей податок є несправедливим, оскільки об'єктом оподаткування виступає розмір витрат конкретного споживача. Така несправедливість виражається саме у соціальному розумінні, однак ми не в змозі нівелювати визначальний вплив, значущість та необхідність ПДВ у формуванні бюджету – виконання фіскальної функції.

Податок на додану вартість є доволі молодим у податковій системі України, але за цей проміжок часу він зайняв провідне місце у формуванні доходів бюджету. ПДВ виступає основним непрямим податком і окрім фіскальної функції виконує також іншу важливу функцію – регулюючу – спонукає до економічного розвитку. Отже будь-які зміни, пов'язані з його адмініструванням, потрібно здійснювати вкрай обережно. Таким змінам повинен передувати грамотний аналіз усіх ризиків, яких може зазнати як держава, так і платники податку.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI станом на 27.02.2018 р. Харків: «Право», 2018. 496 с.
2. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 №1166-VII. Харків, 2018. 55 с.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Оксенюк О.І. Роль податку на додану вартість у формуванні доходів державного бюджету України. *Інноваційна економіка: фаховий журнал*. 2013. №1. С. 253—258.
5. Кіянчук І. Проблеми справляння ПДВ в Україні та шляхи їх вирішення. *Світ фінансів: наукове фахове видання*. Тернопіль. 2015, Вип. 4. С. 130—137.

